

PAULINISCHE BRIEVEN

LEERPLAN

Versie leerplan: 01-09-2020

Versie module: BT09a-c/A/1

Studie: Opleiding Theologie

Vakgroep: Bijbelse Theologie

Studiepunten: 5 EC | 140 studie-uren

Inhoud

De apostel Paulus en zijn geschriften hebben in de loop van de kerkgeschiedenis vele monden en pennen in beroering gebracht. Niet voor niets zegt de apostel Petrus dat deze geschriften niet altijd even gemakkelijk te begrijpen zijn. Reeds in die tijd moest men moeite doen om de inhoud ervan goed te verstaan. Hoeveel te meer zullen we in onze tijd aandacht aan deze brieven moeten geven om op verantwoorde wijze aan anderen kenbaar te maken wat de betekenis van de Paulinische literatuur voor onze tijd is.

Dit probleem wordt nog complexer als men zich realiseert dat met name vanaf de 19e eeuw velen in twijfel getrokken hebben dat een aantal van de Paulinische brieven daadwerkelijk door de apostel Paulus geschreven zijn.

Naast de persoon en bediening van Paulus komen bij dit vak per brief aan de orde: aanleiding en geadresseerden, tijd en plaats van herkomst, hoofdlijnen van de inhoud, theologische accenten, visies rond het auteurschap en eventuele specifieke probleemgebieden. Ook wordt aandacht besteed aan 'The New Perspective on Paul'.

Leerdoelen

Algemeen

Na studie van de leerstof ben je bekend met de inleidingsvraagstukken, en met de inhoud en de theologie van de betreffende Bijbelboeken. Je bent op de hoogte van de omvang en relevantie van het aandachtsgebied en in het bijzonder van de belangrijkste Bijbels-theologische vraagstukken (inclusief belangrijke stromingen en hun vertegenwoordigers) en bent in staat hierin beargumenteerd een eigen positie in te nemen. Tevens ken je de belangrijkste (soorten) literatuur, kunt deze interpreteren, evalueren en benutten. Ten slotte ben je in staat een vertaalslag te maken van Bijbel en theologie naar gemeenteverband en het persoonlijk geloofsleven.

Kennisverwerving

Vakspecifiek

Na deelname aan dit vak en bestudering van de behandelde stof ben je bekend met de volgende woorden en begrippen en kunt deze kort omschrijven:

reisbrieven, gevangenisbrieven, pastorale brieven, zendingsreizen, Jeruzalembezoeken, 'the New Perspective on Paul', Noord-/Zuid-Galatië theorie, Corinthe-correspondentie, pseudepigrafie, interne en externe bewijsvoering, gerechtigheid Gods, werken der wet, rechtvaardiging, vlees, Geest, geloof, genade, (besnijdenisloos) evangelie, gemeente, lichaam van Christus.

Inzicht en vaardigheid

Na afronding van dit vak heb/kun je:

- een globale schets geven van de persoon, het leven en de bediening van de apostel Paulus (inclusief het belang en de omvang van zijn zendingswerk);
- een onderbouwde chronologie geven van het leven en de brieven van Paulus, inclusief alternatieve opvattingen daarover;
- de inhoud van elke Paulinische brief in hoofdlijnen weergeven en indelen, inclusief vermelding van bijzondere kenmerken en ethische accenten;
- elke Paulinische brief beargumenteerd plaatsen in de betreffende historische context voor wat betreft locaties, datering, geadresseerden, aanleiding en doelstelling (alsmede alternatieve opvattingen daarover);
- de hoofdlijnen aangeven van de theologie van Paulus in het algemeen en van elke Paulinische brief afzonderlijk;
- 'The New Perspective on Paul' in hoofdlijnen beschrijven en kritisch evalueren;
- een omschrijving geven van het begrip 'pseudepigrafie' en de argumentatie daaromtrent m.b.t. de Paulinische brieven, alsmede het geven van argumenten tegen pseudepigrafie (en voor authenticiteit) bij de Paulinische brieven;
- inzicht gekregen in de achtergronden van de apostel Paulus en in het wezen van de verandering van zijn leven en de inhoud van zijn evangelie (door bijzondere gebeurtenissen en openbaringen);
- inzicht gekregen in de omvang en complexiteit van de Paulinische literatuur en theologie;
- inzicht gekregen in het belang van een standpuntbepaling m.b.t. pseudepigrafie voor wat betreft het Nieuwe Testament als geheel en de Paulinische literatuur in het bijzonder;
- (meer) inzicht ontwikkeld over hoe een exegetisch werkstuk vorm en inhoud gegeven moet worden.

Attitude

Gedurende en na dit vak ben je (meer) onder de indruk geraakt van Gods handelen ten behoeve van Zijn volk door die ene persoon Saulus van

Tarsus. Je bent door dit vak bewogen geraakt mensen te werven voor het Koninkrijk van God en geënthousiasmeerd hiertoe op soortgelijke wijze als Paulus je toe te wijden aan de persoon van Jezus Christus.

Toetsing

Schriftelijk of digitaal tentamen over de modules, de inhoud van de betreffende Bijbelboeken en eventueel aanvullende lesstof; exegetische opdracht; opdracht over 'The New Perspective on Paul'.

Literatuur

Verplichte literatuur

Modulen Paulinische brieven (zie bijlage voor leer/leerstof-sleutel).

De Bijbelboeken Romeinen, 1+2 Corinthiërs, Galaten, Efeziërs, Filippenzen, Colossenzen, 1+2 Thessalonicenzen, 1+2 Timotheüs, Titus en Filemon in een Bijbelvertaling naar keuze.

Geuze, W. z.j. *The New Perspective on Paul: een nieuw perspectief?* Niet uitgegeven.

Rotman, Marco. 2012. "Perspectieven op Paulus." *Soteria* 1 (2012): 12-28.

Thompson, Michael B. 2002. *The New Perspective on Paul*. Cambridge: Grove Books

Zwiep, Arie. 2001. "De nieuwe kijk op Paulus." *Soteria* 3 (2001): 21-30.

Aanbevolen literatuur

Bruggen, Jakob van. 2006. *Romeinen: christenen tussen stad en synagoge*. Commentaar op het Nieuwe Testament. Derde serie. Kampen: Kok.

_____. 2004. *Galaten: het goed recht van gelovige Kelten*. Commentaar op het Nieuwe Testament. Derde serie. Kampen: Kok.

_____. 2001. *Paulus: pionier voor de Messias van Israël*. Commentaar op het Nieuwe Testament. Derde serie. Kampen: Kok.

Ridderbos, Herman. 1966. *Paulus: ontwerp van zijn theologie*. Kampen: Kok.

Spanje, T.E. van. 2009. *2 Korintiërs: profiel van een evangeliedienaar*. Commentaar op het Nieuwe Testament. Derde serie. Kampen: Kok.

Wright, N.T. 1998. *Paulus van Tarsus: een kennismaking met zijn theologie*. Zoetermeer: Boekencentrum.

_____. 2019. *Paulus: een biografie*. Franeker: Van Wijnen.

Zie verder de lijst met aanbevolen literatuur op het Studieportaal.

Bijlage: Leer/leesstof sleutel

De kleine letters in de modules zijn verdiepend bedoeld en geen leerstof. Onderstaande hoofdstukken en paragrafen uit de drie modules zijn ook geen leerstof, maar leesstof:

paragraaf   paginanummers   aantal pagina's

MODULE 1   **Inleiding / Reisbrieven**

Hoofdstuk 1	5-17	13
Paragraaf 2.2-2.5	22-31	8
(let op: pagina 25+26 zijn wel leerstof!)		
Paragraaf 3.3	61-68	7
Paragraaf 3.5.3	69-70	1
Paragraaf 4.1	86	1
Paragraaf 4.4.2	93-95	2

MODULE 2   **Reisbrieven (vervolg) / Gevangenisbrieven**

Paragraaf 1.1	6	1
Paragraaf 1.6.1-1.6.9	13-21	8
Paragraaf 2.5.1-2.5.7	36-44	8
Paragraaf 3.1	50	1
Paragraaf 3.2.1.3	56-57	1
(kleine letters zijn leesstof; grote letters wel leerstof!)		
Paragraaf 3.2.3	59-60	1
Paragraaf 3.3	61-63	3
Paragraaf 3.6.4.1	73-74	1
Paragraaf 3.6.4.2	74-75	2
Paragraaf 3.7.1	79-80	2
Paragraaf 4.1+4.2	87-91	5
Paragraaf 4.3.5	96-97	2
Paragraaf 4.4	97-98	1
Paragraaf 5.1	100	1
Paragraaf 6.1	118	1
Paragraaf 7.3.2	133-134	1
Paragraaf 8.1	141-142	2

MODULE 3   **Pastorale Brieven**

Paragraaf 1.1	5	1
Paragraaf 2.2.1	14-20	6
Paragraaf 2.2.2	20-23	4
Paragraaf 2.3.1	29-31	2
Paragraaf 3.1	43-47	5
Paragraaf 3.3	49-50	1
Paragraaf 4.1	57-62	6
Paragraaf 4.3	65-66	1
Paragraaf 5.2	77-78	2
Hoofdstuk 6 (excursen)	89-117	(27)
Hoofdstuk 7 (NP)	1-32	32

Totaal leesstof: 160

(incl. hoofdstuk 6 uit module 3)

NB: hoofdstuk 6 uit module 3 is geen verplichte leesstof (lezing wordt aanbevolen, maar is derhalve slechts facultatief).